

Alcoholpreventieplan minderjarigen
Gemeente Overbetuwe.

2025-2029

Inhoudsopgave

1. Alcoholpreventieplan minderjarigen Gemeente Overbetuwe 2025-2029	3
1.1 Samenvatting	3
1.2 Introductie	3
1.3 Situatieanalyse	4
1.4 Evaluatie preventie- en handhavingsplan 2021-2024	5
2. Alcoholpreventie; een integrale aanpak.....	6
2.1 Doelen en acties	6
3. Doelstellingen en gewenste resultaten.....	9
4. Financiën	12
5. Stuurgroep Alcoholpreventie en handhaving minderjarigen gemeente Overbetuwe	13
5.1 Stuurgroep	13
5.2 Jaarplan 2025/2026	14
Bijlage 1: Alcoholwet	16
Bijlage 2: Controles en toezicht.....	17
Bijlage 3. Verwijsroute	19

1. Alcoholpreventieplan minderjarigen Gemeente Overbetuwe 2025-2029

1.1 Samenvatting

Dit plan biedt richting om het alcoholgebruik van minderjarigen binnen de gemeente Overbetuwe terug te dringen. Het is gebaseerd op een analyse van de huidige situatie, zowel nationaal, regionaal als lokaal, en bouwt voort op de lessen die zijn getrokken uit het voorgaande alcohol preventie- en handhavingsplan minderjarigen van de gemeente Overbetuwe¹. De kern van dit plan: duidelijke doelen en meetbare doelstellingen, gerichte strategieën voor jongeren en concrete interventies op het gebied van educatie, omgevingsaanpassingen, gemeenschapsinitiatieven en vroege signalering. Samenwerking met diverse stakeholders (onderwijs, sport, gezondheid, jongeren, ouders en handhaving) en een gedegen monitorings- en evaluatiekader zijn essentieel voor succesvolle uitvoering van dit plan. De hoofddoelstelling van dit plan is een vermindering van alcoholgebruik onder minderjarigen en uiteindelijk een gezondere en veiligere gemeente Overbetuwe. Het betreft een meerjarenplan die loopt van 2025 t/m 2029, waarbij ieder jaar aan de hand van evaluatie van de ingezette acties en opgestelde doelstellingen een uitvoeringsplan wordt opgesteld. In dit plan is het jaarplan voor 2025-2026 opgenomen.

1.2 Introductie

Overmatig alcoholgebruik brengt aanzienlijke negatieve gevolgen met zich mee voor de gezondheid van individuen van alle leeftijden.⁴ Deze gevolgen variëren van acute risico's, zoals ongevallen en alcoholvergiftiging, tot chronische aandoeningen, zoals leverziekten, hart- en vaatziekten en diverse vormen van kanker. De hersenen van jongeren en adolescenten zijn in het bijzonder kwetsbaar voor de schadelijke effecten van alcohol, aangezien de ontwikkeling doorloopt tot ongeveer het 25e levensjaar. Alcoholgebruik tijdens de puberteit kan de prefrontale cortex aantasten, wat kan leiden tot problemen met leren en concentratie. Naast de directe gezondheidseffecten, veroorzaakt problematisch alcoholgebruik ook bredere maatschappelijke schade, waaronder productiviteitsverlies op het werk en op school, verkeersongevallen, verhoogde zorgkosten en criminaliteit.⁴

De gemeente Overbetuwe erkent de noodzaak om deze problemen aan te pakken en is op grond van artikel 43a van de Drank- en Horecawet (Alcoholwet) verplicht om een preventie- en handhavingsplan alcohol vast te stellen. Dit plan bouwt voort op de lokale Visie op Gezondheid, waarin een gezonde leefstijl als speerpunt is benoemd.³ Bovendien draagt dit alcoholpreventieplan bij aan de doelstellingen van het Nationaal Preventieakkoord, dat

beoogt problematisch alcoholgebruik in Nederland significant terug te dringen.³ Dit plan sluit aan op het preventieakkoord Overbetuwe 2022-2023 en de beleidsnota Visie op gezondheid 2024-2027.

1.3 Situatietanalyse

Onder jongeren is de sociale beschikbaarheid van alcohol een belangrijk aandachtspunt. Meer dan een derde van de jongeren (12 tot en met 16 jaar) die alcohol drinkt krijgt dit van vrienden, en een kwart ontvangt het van hun ouders⁴.

In 2023 heeft volgens een onderzoek van het Trimbosinstituut bijna vier op de tien 12 t/m 16 jarige scholieren ooit alcohol gedronken. Eén op de zeven scholieren uit dat onderzoek had in de laatste maand gebinged (in een korte tijd veel alcohol drinken). Er waren tussen jongens en meisjes van 12 t/m 16 jaar geen verschillen in de prevalentie van alcoholgebruik en bingedrinken in maand voorafgaand aan het onderzoek. Met elk jaar dat jongeren ouder worden, neemt het percentage scholieren dat ooit of in de laatste maand alcohol heeft gedronken flink toe. Dit geldt ook voor bingedrinken⁵.

De cijfers uit de Integrale Jeugdmonitor van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) laten zien dat het alcoholgebruik onder minderjarigen in Overbetuwe iets hoger is dan in de omliggende gemeenten, maar nog steeds lager dan het landelijke gemiddelde.² De Gezondheidsmonitor Jeugd 2023 voor Overbetuwe geeft meer gedetailleerde inzichten: 26% van de jongeren (13-16 jaar) heeft in de vier weken voorafgaand aan het onderzoek alcohol gedronken, 16% is dronken geweest (in vergelijking met 14 % regio Gelderland Midden) en 17% (in vergelijking met 16% regio Gelderland Midden) heeft aan bingedrinken gedaan (vijf of meer glazen bij één gelegenheid).² Deze cijfers tonen aan dat een aanzienlijk deel van de jeugd in Overbetuwe risicovol drinkgedrag vertoont. Landelijke trends suggereren dat jonge volwassenen en mannen vaker overmatig¹ of zwaar drinken⁴, wat mogelijk ook in Overbetuwe een aandachtspunt is.

¹ Document OverBetuwe - 25-05-20 A13 TIC; Eindevaluatie van het Preventie en handhavingsplan Alcohol gemeente Overbetuwe 2021-2024, Informatiememo raad Preventie- en handhavingsplan alcohol 2021-2024- aangepaste versie - iBabs Publieksporaal

² 24-09-03 A4 TIC; Gezondheidsmonitor Jeugd 2023, Tabellenboek Gezondheidsmonitor Jeugd 2023 Gemeente Overbetuwe.pdf

³ Document OverBetuwe - 24-10-01.11 Relevant stuk 1, Beleidsnota Visie op Gezondheid; Voorkomen is beter dan genezen. - iBabs Publieksporaal

⁴ Alcohol en lichamelijke gezondheid - Expertisecentrum Alcohol

⁵ Document OverBetuwe - 20-12-08.17 Relevant stuk 1 Preventie- en Handhavingsplan Alcohol gemeente Overbetuwe 2021-2024 - iBabs Publieksporaal

1.4 Evaluatie preventie- en handhavingsplan 2021-2024

De gemeente Overbetuwe heeft een preventie- en handhavingsplan alcohol opgesteld¹ voor de periode 2021-2024. De vier hoofddoelstellingen van dit plan waren:

- 1) Bewustwording en kennisvergroting creëren bij jongeren en ouders/verzorgers;
- 2) Scholen en verenigingen zijn zich bewust van hun verantwoordelijkheid bij het voorkomen van alcoholgebruik door minderjarigen
- 3) Cijfers in beeld brengen;
- 4) Naleving Alcoholwet.

Uit de evaluatie van het voorgaande plan¹ zijn de volgende conclusies en aandachtspunten opgenomen:

- Acties uit het vorige plan zijn uitgevoerd, maar alcoholgebruik onder jongeren blijft een aandachtspunt.
- Een grote groep ouders geeft aan geen bezwaar te hebben dat hun minderjarige kind alcohol uitprobeert
- Resultaten uit de nalevingsonderzoeken tonen aan dat alcohol nog steeds aan minderjarigen wordt verkocht
- De inzichten uit deze evaluatie worden meegenomen in het nieuwe Preventie- en Handhavingsplan Alcohol 2025-2029.

² [Document OverBetuwe - 25-05-20 A13 TIC; Eindevaluatie van het Preventie en handhavingsplan Alcohol gemeente Overbetuwe 2021-2024, Informatiememo raad Preventie- en handhavingsplan alcohol 2021-2024- aangepaste versie - iBabs Publieksporaal](#)

2. Alcoholpreventie; een integrale aanpak

Integraal werken aan alcoholpreventie levert de meeste gezondheidswinst op¹.

Om problematisch alcoholgebruik bij jongeren te voorkomen zijn er vier pijlers voor een integrale aanpak. Dit betekent dat er verschillende maatregelen en interventies in samenhang ingezet moeten worden¹. Dit plan is in samenspraak met jongeren uit het Jongerenennetwerk (in Gelderland), Iriszorg, JOGG (Jongeren op gezond gewicht) regisseur, Buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's), beleidsadviseur Sport en Gezondheid en de Netwerkcoördinator Preventie Jeugd tot stand gekomen. De uitgangspunten van het plan 'versterken sociale basis jeugd' waren hierbij richtinggevend².

De vier pijlers zijn:

- 1) Voorlichting en educatie
- 2) Signalering, advies en ondersteuning
- 3) Fysieke en sociale omgeving
- 4) Regelgeving en handhaving

Hieronder volgen per pijler de doelen en acties die we door middel van dit meerjarenplan willen bereiken.

2.1 Doelen en acties

Hoofddoel:

Het verminderen van alcoholgebruik onder minderjarigen binnen de gemeente Overbetuwe.

Pijler 1: Voorlichting en educatie

Doelen:

- Alle middelbare scholen in de gemeente Overbetuwe zijn in 2026 gestimuleerd en gefaciliteerd om een effectief preventieprogramma op te stellen en uit te voeren. Hierbij zijn de richtlijnen 'verslavingspreventie binnen het onderwijs' van het Trimbosinstituut leidend.
- Ouders van minderjarigen weten wat de risico's zijn van het gebruik van alcohol voor het 18e levensjaar.

Acties:

- In het nieuwe schooljaar 2025-2026 zijn alle middelbare scholen bezocht met als doel om draagvlak te creëren om een integrale aanpak te ontwikkelen t.a.v. alcohol- en middelengebruik onder scholieren (bv helder op school). Het onderwerp komt op de lokale educatieve agenda (LEA).

¹ <https://www.trimbos.nl/kennis/alcohol/alcoholbeleid-enwetgeving/lokaal-alcoholbeleid/>

² [Plan versterken sociale basis jeugd .pdf](#)

- Het thema opvoedondersteuning bij alcohol- en middelengebruik van minderjarigen wordt geagendeerd op de ouderbijeenkomsten die georganiseerd worden door het Sociaal Team Overbetuwe (STO). Iriszorg en het JongerenNetwerk worden hierbij betrokken.
- Binnen de geboortezorg wordt er voorlichting gegeven over de risico's van alcoholgebruik tijdens de zwangerschap. Dit thema komt terug op de agenda van het actieprogramma Kansrijke Start.

Pijler 2: Signalering, advies en ondersteuning

Doelen:

- De ouders van minderjarigen, waarvan gesignaleerd is dat zij alcohol binnen de openbare ruimtes gebruiken, worden hierover geïnformeerd.
- Er zijn samenwerkingsafspraken tussen de ketenpartners bij signalering van problematisch alcoholgebruik bij minderjarigen.
- Tijdens intakegesprekken van jongeren bij het STO en andere toegangspoorten van de jeugdhulp is er aandacht voor alcohol-en middelengebruik.

Acties:

- Ouders van minderjarigen, waarvan feitelijk gesignaleerd is door de BOA's, dat zij alcohol gebruiken binnen de openbare ruimtes, worden hierover geïnformeerd. Zij worden geattendeerd op de voorlichtingsavonden die worden georganiseerd. Er is aandacht voor de veiligheid van de minderjarige m.b.t. de reactie van de ouders/verzorgers.
- Sport- en verenigingen worden gevraagd om een convenant te tekenen waarin zij de ambitie en doelstelling van dit plan ondersteunen en hiernaar zullen handelen.
- Bij signalen van alcoholgebruik bij minderjarigen door de verschillende ketenpartners (buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's), jongerenwerkers, welzijnswerkers, STO en onderwijsinstellingen) weten zij naar welke instantie zij kunnen verwijzen. Er zijn informatiefolders op plekken waar jongeren komen en ontvangen deze indien nodig. Ouders worden zoveel mogelijk geïnformeerd over het alcoholgebruik van de minderjarigen.
- De mogelijkheid van het inzetten van een buddy vanuit het JongerenNetwerk is bekend bij de ketenpartners.
- Het aanbod van Iriszorg is bekend bij de ketenpartners (STO, Huisartsen/Praktijk ondersteuner huisartsenzorg (POH), Jongerenwerk. Iriszorg maakt afspraken met deze ketenpartners om hun aanbod toe te lichten. Iriszorg en jongeren op gezond gewicht (JOGG) regisseur geven voorlichting aan vrijwilligers van (sport) verenigingen.

Pijler 3: Fysieke en sociale omgeving

Doel:

- De beschikbaarheid van alcohol, op plekken waar veel jongeren komen, is beperkt.

Acties:

- Sportverenigingen hebben beleid opgesteld waarbij verzocht wordt dat er geen alcohol aan meerderjarigen wordt geschonken tijdens jeugdwedstrijden (als voorbeeldgedrag en om de beschikbaarheid voor jeugdigen tegen te gaan).
- Sportverenigingen hebben een reglement waarin hun beleid t.a.v. verantwoord alcohol schenken is opgenomen.
- Registratie van het aantal verenigingen dat een goedgekeurd en actief beleidsplan heeft.
- Binnen de openbare ruimtes beperken we daar waar mogelijk alcoholreclames. Hierover is afstemming met de afdeling Vergunningen.
- Elk jaar starten we de campagne NIX<18.
- Op plaatsen waar alcohol verstrekt mag worden binnen de gemeente Overbetuwe (supermarkten, slijterijen, horecaondernemingen, sportkantines en evenementen) zijn posters zichtbaar van NIX18 zoals NIXzonderID, NIX<18.
- Mystery shopping-onderzoeken om de naleving van de leeftijdsgrens te controleren.
- Er zijn afspraken gemaakt over de handhaving bij overtredingen.

Pijler 4: Regelgeving en handhaving

Doel:

- Binnen de gemeente Overbetuwe is er strikte naleving van de leeftijdsgrens voor de verkoop en het bezit van alcohol.

Acties:

- De frequentie en intensiteit van nalevingscontroles bij alle verkooppunten van alcohol, inclusief horeca, supermarkten, sportkantines en evenementen, met behulp van methoden zoals mystery shopping worden verhoogd. Consistente handhaving is cruciaal om verkoop aan minderjarigen te voorkomen. Bij overtredingen worden wettelijk bepaalde sancties opgelegd. Gestreefd wordt naar een controlefrequentie van minimaal 6 keer per jaar voor de hotspots met een hoge risicoscore. Voor de hotspots met een beperkt risico zijn 4 inspecties per jaar noodzakelijk om de naleving effectief te beïnvloeden (Wagenaar e.a., 2005). Zie verder in de bijlage op welke wijze het toezicht en de controles uitgevoerd worden en wat een hoge of beperkte risicoscore inhoudt.
- De inzet van studenten Rijn IJssel als mysterygeusts i.s.m. BOA's wordt onderzocht m.b.t. het naleven van de leeftijdsgrens.
- Tijdens evenementen zijn er polsbandjes waardoor duidelijk is of iemand meerderjarig is of niet. Dit wordt opgenomen in vergunningen voor evenementen.

- Bij openbare dronkenschap worden minderjarigen verwezen naar HALT.

3. Doelstellingen en gewenste resultaten.

Met dit plan willen we het alcoholgebruik van minderjarigen terugdringen. Dit doen we enerzijds met het stellen van meetbare en resultaatgerichte doelen en metingen die door de GGD uitgevoerd worden. Tevens stellen we inspanningsgerichte doelen. Deze richten zich op acties die ondernomen worden, die uiteindelijk een bijdrage leveren aan het resultaat. De effecten van dit plan zullen pas op de langere termijn zichtbaar kunnen worden waarbij niet alle resultaten meetbaar zijn.

Algemene doelen:

In het eerste kwartaal van 2029 is het percentage jongeren (13-16 jaar) in Overbetuwe dat aangeeft in de afgelopen vier weken alcohol te hebben gedronken gedaald.

- Meting: Jeugdmonitor GGD.

In het eerste kwartaal van 2029 is het percentage jongeren (13-16 jaar) in Overbetuwe dat aangeeft in de afgelopen vier weken aan binge drinking te hebben gedaan (5+ glazen bij één gelegenheid) gedaald.

- Meting: Jeugdmonitor GGD.

Doelen pijler 1 Voorlichting en educatie

In het eerste kwartaal van 2029 hebben alle middelbare scholen in de gemeente Overbetuwe een preventief programma op het thema alcohol en-middelengebruik

- Meting: uitvraag door Netwerkcoördinator Preventie Jeugd.

In het eerste kwartaal van 2029 is het percentage ouders dat aangeeft dat hun kind een glas alcohol mag proberen voordat het kind 18 jaar is gedaald.

- Meting: Jeugdmonitor GGD.

Tijdens de looptijd van dit preventieplan is het thema alcohol- en middelengebruik bij minderjarigen geagendeerd op de ouderbijeenkomsten die georganiseerd worden door het STO.

- Meting: Iriszorg en Sociaal Team Overbetuwe. Aantal deelnemers wordt vastgelegd en gerapporteerd.

Doelen pijler 2 Signalering, advies en ondersteuning

In het eerste kwartaal van 2029 is het percentage ouders dat het goed vindt dat hun kind voor hun 18^e jaar meerdere glazen alcohol drinkt in Overbetuwe gedaald.

- Meting Jeugdmonitor GGD.

In het eerste kwartaal van 2029 heeft elke ketenpartner (BOA's, jongerenwerkers, (sport) verenigingen, welzijnswerkers, STO en onderwijsinstellingen) een expliciete werkwijze geïmplementeerd m.b.t. alcoholgebruik minderjarigen in de vorm van advies, verwijzen en schenkbeleid. Als voorbeeld is een verwijzroute in bijlage 3 opgenomen.

- Meting: Via evaluatie preventieplan alcoholgebruik minderjarigen Gemeente Overbetuwe.

Doelen Pijler 3 Fysieke en sociale omgeving

In het eerste kwartaal van 2029 hebben alle (sport) verenigingen alcoholbeleid opgenomen in hun reglement. Hierin is opgenomen wat de schenktijden zijn en hoe zij ondersteuning bieden bij het signaleren van alcoholgebruik bij minderjarigen.

- Meting: Onderzoek en rapportage door JOGG regisseur en Beleidsadviseur Sport gemeente Overbetuwe

Tegen 2029 zijn er geen alcoholreclames meer in de openbare ruimte.

- Meting: Afspraken hierover worden opgenomen in de vergunning.

Tegen 2029 hebben alle organisaties, waar alcohol geschonken wordt, de posters van NIX<18 en Nixzonder ID in het zicht opgehangen.

- Meting: JOGG regisseur en beleidsadviseur Sport gemeente Overbetuwe.

Doelen pijler 4 Regelgeving en naleving

Tegen 2029 is het nalevingspercentage van de wettelijke leeftijdsgrens bij alle verkooppunten van alcohol in Overbetuwe gestegen.

- Meting: Mystery shopping onderzoeken uitgevoerd bij horecagelegenheden, sportkantines, supermarkten en evenementen.
- Het aantal verwijzingen naar HALT wordt door de BOA's geregistreerd.

Monitoring- en Evaluatiekader

- Procesevaluaties (2x per jaar) uitvoeren om de implementatie van activiteiten van dit jaarplan te beoordelen en eventuele uitdagingen of verbeterpunten te identificeren.
- De bevindingen worden eenmaal per jaar gerapporteerd aan het college (zie hoofdstuk 5) en de gemeenteraad.
- De resultaten van de evaluatie gebruiken om het alcoholpreventieplan in de loop van de tijd aan te passen en te verfijnen.

4. Financiën

Veel externe partijen die betrokken zijn bij de preventieve activiteiten, genoemd in dit plan, worden bekostigd via reguliere subsidie. De activiteiten uit dit plan worden reeds vanuit die subsidies gedekt. Ook de kosten voor inzet van eigen medewerkers van de gemeente zijn gedekt uit reguliere budgetten. Onderstaande kosten die per jaar gemaakt moeten worden komen, zoals voorgaande jaren uit het bestaande budget (post 26106005 preventie alcohol en drugs) en deze zijn als volgt:

Activiteit	Kosten
Thema-avonden voor ouders en leerlingen op middelbare scholen	15.000,-
Deelnemen aan landelijke campagnes	1.000,-
Organiseren van bijeenkomsten met sportverenigingen	1.000,-
20 NIXzonderID feedbackbezoeken Inclusief materialensets, terugkoppeling resultaten aan gemeente & strategiesessie met een NIX18 expert op locatie.	3535,-
Onvoorzien	2000,-
Totaal	22.535,- excl. BTW

5. Stuurgroep Alcoholpreventie en handhaving minderjarigen gemeente Overbetuwe

5.1 Stuurgroep

Aan de stuurgroep nemen de volgende partijen deel:

- Beleidsmedewerker Preventief Jeugdbeleid
- BOA's
- Netwerkoördinator Preventie Jeugd
- Beleidsadviseur Sport
- JOGG regisseur
- Iriszorg

5.2 Jaarplan 2025/2026

Wat	Wanneer	Wie
Stuurgroep samenstellen en planning maken voor de bijeenkomsten. Uitvoering geven aan plan van aanpak	Q4 2025	Beleidsmedewerker preventief Jeugdbeleid gemeente Overbetuwe (Projectleider)
Campagne NIX<18 en zonder ID uitzetten. Polsbandjes bij evenementen.	Q4 2025	stuurgroep
(sport) verenigingen en onderwijs informeren over nieuw meerjarenplan.	Q4 2025	, BA Sport, JOGG
Voorlichtingsavonden ouders plannen en organiseren	Q4 2025	Netwerkcoördinator Preventie Jeugd, STO, Iriszorg en projectleider
Afspraken maken over handhaving bij overtredingen. Wettelijke procedures invoeren.	Q4 2025	stuurgroep
Stimuleren van scholen mbt preventie programma bv Helder op school. Onderwerp agenderen op het LEA overleg.	Q1 2026	Beleidsmedewerker Onderwijs en Beleidsmedewerker Preventief Jeugdbeleid
Samenwerkingsafspraken maken over het verwijzen van minderjarigen bij signalen alcoholgebruik minderjarige(n).	Q1 2026	Stuurgroep
Onderwerp agenderen bij Kansrijke Start ivm voorlichting alcohol en zwangerschap	Q1 2026	Projectleider

Aantal verwijzingen naar HALT/boetes worden bijgehouden. Aantal gesprekken met ouders worden geregistreerd en gerapporteerd naar projectleider.	Hele jaar	BOA's
Gesprekken met (sport) verenigingen met als doel: alcoholbeleid opnemen in reglement en convenant opstellen. Gesprekken met winkeliers om geen alcoholreclames te presenteren. Posters NIXzonder ID ed worden opgehangen.	Q1 2026	Netwerkcoördinator Preventie Jeugd Beleidsadviseur Sport en Gezonde Leefstijl, JOGG
Aanbod Iriszorg is bekend bij de ketenpartners. Zij plannen afspraken in met de belangrijke partners.	Q1 2026	Iriszorg, JOGG
Mysteryshopping organiseren/uitzetten	Q3 2026	Stuurgroep, projectleider haalt gegevens op
Eerste evaluatie van de ingezette activiteiten. Acties bijstellen ahv de opbrengsten.	Q4 2026	Projectleider ism bureau Objectief.
Evaluatie en handhaving van mysteryshopping	Q4 2026	stuurgroep
Evaluatie Jaarplan 2025-2026	Q4 2026	stuurgroep
Opstellen jaarplan 2026-2027	Q1 2027	stuurgroep

Bijlage 1: Alcoholwet

De Alcoholwet heeft zowel een gezondheids- als een openbare orde en veiligheidsperspectief. Het doel van de gemeente is om door middel van naleving van de wet bij te dragen aan het voorkomen van gezondheidsschade en verstoringen van de openbare orde. Sinds 1 januari 2013 is de gemeente verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de wet en heeft daarmee een belangrijk instrument in handen. Onderzoek laat zien dat handhaving noodzakelijk is om het gewenste effect te bereiken van maatregelen zoals de leeftijdsgrens voor alcohol en het verbod op doorschenken (Babor e.a., 2010).

De focus van het toezicht ligt op de leeftijdsgrens, het voorkomen van dronkenschap en het beheersen van de beschikbaarheid. Het betreft de volgende bepalingen:

Leeftijdsgrens 18 jaar

- a. Artikel 20, lid 1 Alcoholwet. Oftewel het bedrijfsmatig of anders dan om niet verstrekken van alcoholhoudende drank aan een persoon van wie niet is vastgesteld dat deze de leeftijd van 18 jaar heeft bereikt. Eveneens wordt begrepen het verstrekken van alcoholhoudende drank aan een persoon van 18 jaar of ouder, welke kennelijk bestemd is voor een persoon van wie de leeftijd niet is vastgesteld.
- b. Artikel 45 Alcoholwet. Het verbod op het aanwezig hebben van alcohol onder de 18 jaar op voor publiek toegankelijke plaatsen.
- c. Artikel 45a, lid 1 Alcoholwet. Het verbod voor volwassenen om op publiek toegankelijke plaatsen anders dan bedrijfsmatig alcohol te verstrekken aan een persoon die de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt, ook bekend als weder verstrekking.

Bijlage 2: Controles en toezicht

Risico gestuurd toezicht

De toezichtcapaciteit van de gemeente wordt zo efficiënt mogelijk ingezet. Risicogestuurd toezicht vormt daarbij het uitgangspunt. Op basis van een jaarlijkse risicoanalyse wordt voor elk verkooppunt van alcoholhoudende drank een risicoscore bepaald. Deze score is gebaseerd op het type bedrijf, risico's voor de omgeving, meldingen, naleving en gedrag van de ondernemer. Bedrijven met nagenoeg geen risico worden minder gecontroleerd. Bedrijven met een hogere risicoscore worden vaker gecontroleerd.

Basiscontrole

Voordat de leeftijdsgrens/dronkenschap inspecties worden uitgevoerd is het zaak de vergunningen van in ieder geval de hotspots (locaties met permanent een beperkt risico) actueel te hebben. Met een basiscontrole wordt jaarlijks vastgesteld of de vergunning nog op orde is en of de leidinggevende aanwezig is. Basiscontroles worden uitgevoerd in uniform.

Controle op leeftijdsgrens Gestreefd wordt naar een controlefrequentie van minimaal 6 keer per jaar voor de hotspots met een hoge risicoscore. Voor de hotspots met een beperkt risico zijn 4 inspecties per jaar noodzakelijk om de naleving effectief te beïnvloeden (Wagenaar e.a., 2005). Voor de groene categorie met een beperkt risico volstaat 1 controle per jaar. De controles zullen met name in de weekenden plaatsvinden, tenzij de risicoanalyse anders bepaalt. De controles worden uitgevoerd in burgerkleding.

Voor de controles op de leeftijdsgrens zet de gemeente de testkopermethode in. Bij de testkopermethode worden jongeren (minderjarig of meerderjarig) die niet onmiskenbaar 18 jaar of ouder zijn, ingezet om te constateren of de leeftijd goed wordt vastgesteld en of er al dan niet aan hen alcohol wordt verkocht of verstrekt. De boa van de gemeente neemt de testkoper(s) mee en laat deze een aankoop poging doen. De boa observeert de aankoop poging en wanneer hij of zij constateert dat de leeftijd niet op de juiste manier wordt vastgesteld, treedt de gemeente handhavend op volgens de sanctiestrategie.

Bijlage 3. Verwijsroute

Een effectieve verwijsroute voor alcoholgebruik bij minderjarigen is essentieel om snel en passend te kunnen handelen. Deze route beschrijft de stappen die verschillende professionals kunnen nemen wanneer zij signalen van alcoholgebruik bij minderjarigen opvangen. Hieronder vind je een voorbeeld van een verwijsroute, inclusief de betrokken partijen en hun rollen.

Stap 1: Signalering en Eerste Gesprek

Wie signaleert?

- **Ouders/Verzorgers:** Merken veranderingen in gedrag, vinden alcohol of bewijs daarvan.
- **Scholen:** Docenten, mentoren, zorgcoördinatoren signaleren veranderingen in schoolprestaties, gedrag, absentie of ruiken alcohol.
- **Sportverenigingen/Jeugdwerk:** Trainers, coaches, jeugdleiders merken afwijkend gedrag op.
- **Huisarts:** Wordt geconsulteerd voor gerelateerde klachten of door zorgen van ouders.
- **BOA's/Politie:** Komt in contact met minderjarigen die alcohol drinken op openbare plaatsen.

Actie:

- **Eerste gesprek:** De signalerende partij gaat in gesprek met de minderjarige en/of de ouders/verzorgers. Dit gesprek is gericht op het verzamelen van informatie, het uiten van zorgen en het bespreekbaar maken van het alcoholgebruik. Luister actief en probeer de redenen achter het gebruik te begrijpen.
 - **Informatievoorziening:** Geef basisinformatie over de risico's van alcoholgebruik bij minderjarigen en de wettelijke leeftijdsgrenzen.
-

Stap 2: Vaststellen van de Ernst en Behoeft

Wie beoordeelt?

- **Ouders/Verzorgers:** Na het eerste gesprek met hun kind, kunnen zij de ernst inschatten.

- **School (Zorgadviesteam/ZAT):** Bespreekt de situatie en weegt de impact op schoolprestaties en welzijn.
- **Huisarts:** Kan een inschatting maken van de gezondheidsrisico's en eventuele onderliggende problematiek.

Actie:

- **Niveau van problematiek vaststellen:** Is er sprake van incidenteel gebruik, problematisch gebruik, of (dreigende) afhankelijkheid? Zijn er andere onderliggende problemen (mentaal, sociaal, familiair) die een rol spelen?
- **Behoefteninventarisatie:** Wat heeft de minderjarige nodig? Educatie, begeleiding, therapie, sociale steun?
- **Duidelijke afspraken maken:** Bijvoorbeeld over niet meer drinken, hulp inschakelen, betere communicatie thuis.

Stap 3: Verwijzing naar Passende Hulp

Afhankelijk van de ernst van de situatie en de behoeften van de minderjarige, kan er naar diverse instanties worden verwezen:

1. Licht Probleem/Experimenteergedrag (voornamelijk educatie en preventie):

- **JGZ (Jeugdgezondheidszorg):** Biedt voorlichting, advies en lichte begeleiding.
- **Gemeentelijke Preventie Medewerker:** Organiseert preventieve activiteiten en kan informatiemateriaal aanbieden.
- **Jongerenwerk:** Kan laagdrempelig contact leggen en alternatieve activiteiten bieden.
- **Ouders/Verzorgers:** Het ondersteunen van ouders bij het maken van duidelijke afspraken en het versterken van hun opvoedvaardigheden.

2. Problematisch Gebruik (begeleiding en lichte ondersteuning):

- **Sociaal Team:** Eerste aanspreekpunt voor jeugdhulp. Zij kunnen zelf hulp bieden of doorverwijzen naar gespecialiseerde hulp.
- **Schoolmaatschappelijk Werk:** Biedt begeleiding bij problemen die de schoolgang beïnvloeden, inclusief alcoholgebruik.
- **Huisarts:** Kan een belangrijke rol spelen in de monitoring en eventuele doorverwijzing.

3. Mogelijk Afhankelijkheid/Ernstige Problematiek (gespecialiseerde zorg):

- **Verslavingszorginstelling (IrisZorg):** Biedt gespecialiseerde diagnostiek, behandeling en begeleiding voor minderjarigen met alcoholproblemen. Zij werken vaak met specifieke jeugdprogramma's.
- **GGZ (Geestelijke Gezondheidszorg) Jeugd:** Als er sprake is van onderliggende psychische problematiek (bijv. depressie, angststoornissen) naast het alcoholgebruik.
- **Veilig Thuis:** In situaties waar de veiligheid van de minderjarige in het geding is door het alcoholgebruik en/of gerelateerde problemen (bijv. huiselijk geweld).

Stap 4: Monitoring en Follow-up

Wie monitort?

- **Verwijzende professional:** Houdt contact met de minderjarige en de ouders om de voortgang te bewaken.
- **Ontvangende instantie:** Rapporteert over de voortgang en eventuele knelpunten.

Actie:

- **Regelmatige evaluatie:** Beoordelen of de hulp aanslaat en of de minderjarige en diens omgeving voldoende ondersteund worden.
- **Bijsturen:** Indien nodig de verwijlsroute aanpassen of doorverwijzen naar een ander type hulp.
- **Communicatie:** Zorg voor heldere communicatie tussen alle betrokken partijen, met respect voor privacy en beroepsgeheim.

Belangrijke Overwegingen

- **Toestemming:** Voor het delen van informatie en het doorverwijzen is in principe toestemming van de minderjarige en/of diens ouders/verzorgers nodig. Uitzonderingen zijn er bij acute onveiligheid of wettelijke verplichtingen.
- **Multidisciplinaire aanpak:** Vaak is een samenwerking tussen meerdere professionals nodig om de minderjarige optimaal te helpen.
- **Laagdrempeligheid:** Zorg ervoor dat de verwijlsroute zo laagdrempelig mogelijk is, zodat minderjarigen en hun ouders gemakkelijk hulp kunnen vinden.

- **Vroegtijdige signalering:** Hoe eerder alcoholgebruik wordt gesignaleerd, hoe groter de kans op succesvolle interventie.